

Conjunctuurbericht

centraal bureau voor de statistiek*

juli 1985

Het volume van de industriële produktie nam in mei ten opzichte van april licht toe. De groei van de chemische industrie stagneerde. De ontwikkeling van de produktie in de nijverheid bleef in Nederland in april achter bij die van onze belangrijkste handelspartners. Het indexcijfer van de orderpositie steeg in mei ten opzichte van april. De orderontvangst bleef in mei ongeveer op het niveau van april.

De voor prijsveranderingen gecorrigeerde invoer van goederen nam in april enigszins toe ten opzichte van april het jaar daarvoor. Het volume van de uitvoer van goederen steeg in deze maand sterker.

De consumptie door gezinnen, gecorrigeerd voor prijsveranderingen, bereikte in mei een hoger niveau dan in dezelfde maand van 1984.

Het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie kende in juni een zeer lichte daling ten opzichte van mei. De prijzen van de invoer stegen in april opnieuw sterker dan die van de uitvoer; als gevolg hiervan verslechterde de ruilvoet (t.o.v. april vorig jaar).

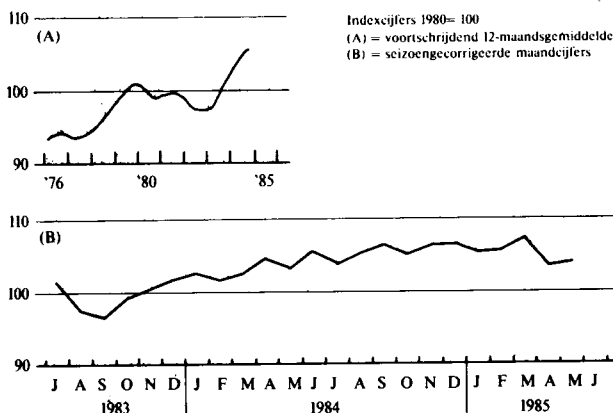
Het voor seizoeninvloeden gecorrigeerde aantal werklozen nam in juni sterker af dan in de voorgaande maanden.

De rente op de kapitaalmarkt daalde in juni voor de derde achtereenvolgende maand.

Dit blijkt uit gegevens die medio juli 1985 beschikbaar waren.

Het voor seizoeninvloeden gecorrigeerde volume van de industriële produktie nam in mei ten opzichte van april met ruim 0,5% toe. In april was de produktie ten opzichte van de voorafgaande maand met 4% gedaald. Gemiddeld over de eerste 5 maanden van dit jaar nam de bedrijvigheid in de industrie met 2% toe in vergelijking met het gemiddelde in de overeenkomstige periode in 1984. Ten opzichte van het gemiddelde over het gehele jaar 1984 was de stijging 0,5%.

Produktie industrie (volume)

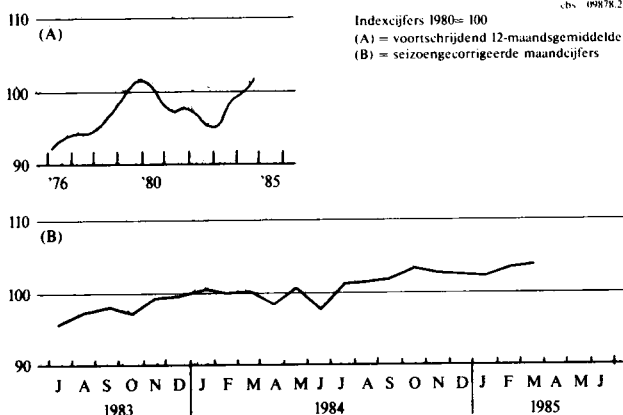

verwerkende industrie, de grafische en papierindustrie, de metaalindustrie (exclusief de basismetaalindustrie) en de voedings- en gehotmiddelenindustrie. Bedrijfsklassen waar het produktievolume in mei achterbleef bij dat van mei 1984 waren de aardolie-industrie, de basismetaalindustrie, de textiel- en kledingindustrie, de hout- en bouwmaterialenindustrie en de chemische industrie. Het is voor het eerst sinds maart 1983 dat de chemische industrie, die vooral in de tweede helft van 1983 en in de eerste helft van 1984 forse groeipercentages kende, een negatieve produktieontwikkeling laat zien (bij vergelijking ten opzichte van de overeenkomstige maand in het voorgaande jaar).

In mei steeg de bedrijvigheid in de delfstoffenwinning met 2%, vergeleken met dezelfde maand het jaar daarvoor. In de openbare nutsbedrijven nam het volume van de produktie met 5% af. Door deze ontwikkelingen bleef het produktievolume van de nijverheid (exclusief de bouwnijverheid) in de maand mei op hetzelfde niveau als dat in mei 1984. (De delfstoffenwinning, de openbare nutsbedrijven en de bouwnijverheid zijn bedrijfstakken die niet tot de industrie worden gerekend. Samen met de industriële bedrijfsklassen vormen zij de nijverheid. Voor de bouwnijverheid worden geen maandproduktiecijfers samengesteld.)

Voor de belangrijkste buitenlandse handelspartners zijn nu de produktiecijfers over het eerste kwartaal van 1985 bekend. De gemiddelde produktie in de nijverheid (exclusief de bouwnijverheid) in de negen voor Nederland belangrijkste exportlanden nam in het eerste kwartaal van 1985 met 3% toe ten opzichte van de overeenkomstige periode van het jaar daarvoor. (Zie tabel 3.)

Produktie nijverheid buitenlandse handelspartners (volume)

In mei bleef het volume van de gemiddelde dagproduktie in de industrie op hetzelfde niveau als in de overeenkomstige maand van 1984 (zie tabel 1). Bedrijfsklassen waar in mei een groei werd geregistreerd, waren de rubber- en kunststof-

Verbeterde cijfers worden niet als zodanig gekenmerkt.

* Samengesteld door de hoofdafdeling Nationale rekeningen van het CBS.

Van de in tabel 3 genoemde landen was de produktiestijging in Nederland in het eerste kwartaal het grootst (6%). De sterk gestegen delfstoffenproduktie in het koude eerste kwartaal is aan deze ontwikkeling niet vreemd geweest.

Over het jaar 1984 als geheel had Nederland, op Denemarken na, het hoogste groeipercentage van de genoemde EG-partners. De cijfers over april laten evenwel een tegengesteld beeld zien. Van de landen waarvan de productiecijfers over deze maand bekend zijn had Nederland juist het laagste accres.

Het indexcijfer van de *orderpositie* van de industrie steeg in mei ten opzichte van april met 2%. Vergeleken met mei 1984 was de stijging 4%. Deze toename deed zich met name voor bij de transportmiddelenindustrie.

De *orderontvangst* bleef in mei vrijwel onveranderd ten opzichte van april.

Het volume van de *invoer* van goederen steeg in april met 2%. Dit cijfer moet met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden omdat er bij de afzonderlijke maanden aanzienlijke fluctuaties kunnen voorkomen. In het eerste kwartaal nam het invoervolume met 8% toe. Dit steeds ten opzichte van dezelfde periode het jaar daarvoor.

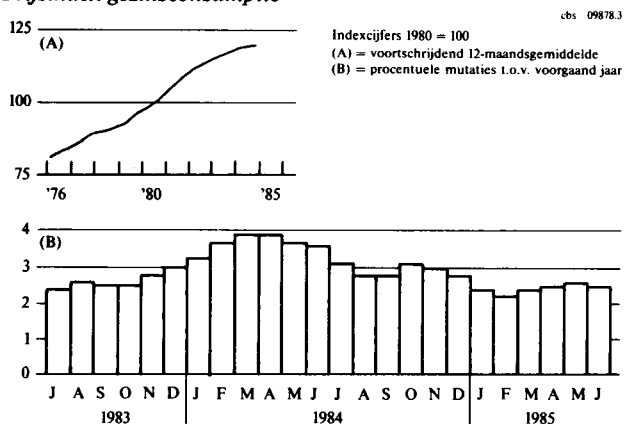
Tweederde deel van de invoer bestaat uit de invoer van grond- en hulpstoffen. Het invoervolume van deze goederen daalde in april (-3%). Vooral de invoer van ruwe aardolie nam sterk af. De invoer van consumptiegoederen steeg in april met 6%, de import van investeringsgoederen nam met 13% toe.

De voor prijsveranderingen gecorrigeerde *uitvoer* steeg in april met 8% ten opzichte van april 1984. In het eerste kwartaal werd een volumestijging van 6% geregistreerd. Vooral het uitvoervolume van de onbewerkte agrarische produkten nam in april fors toe. De uitvoer van delfstoffen, voornamelijk aardgas, bleef op nagenoeg hetzelfde niveau als dat van april 1984.

De *consumptie door gezinnen*, gecorrigeerd voor prijsveranderingen, lag in mei op een niveau dat 1% hoger was dan in de overeenkomstige maand van 1984. Het bestedingsvolume aan voedings- en genotmiddelen steeg met 3%. Ook de aankopen van duurzame consumptiegoederen namen met dit percentage toe.

Het *prijnsindexcijfer van de gezinsconsumptie* daalde in juni, vergeleken met mei met 0,1%. Gemeten ten opzichte van juni 1984 was er sprake van een stijging van 2,5%.

Prijnsindex gezinsconsumptie

In de voorgaande maanden was de groei van de prijsstijging toegenomen van 2,2% in februari tot 2,6% in mei; in juni nam de prijsstijging dus weer licht af. Dit steeds vergeleken met dezelfde maand in het voorgaande jaar.

Een vergelijking met enige belangrijke handelspartners laat zien dat de stijging van het prijsindexcijfer in Nederland relatief gering is. In 1983 en 1984 en ook in de meest recente maanden kende van de in tabel 4 genoemde landen alleen Japan geringere prijsstijgingen, het prijsverloop in de Bondsrepubliek Duits-

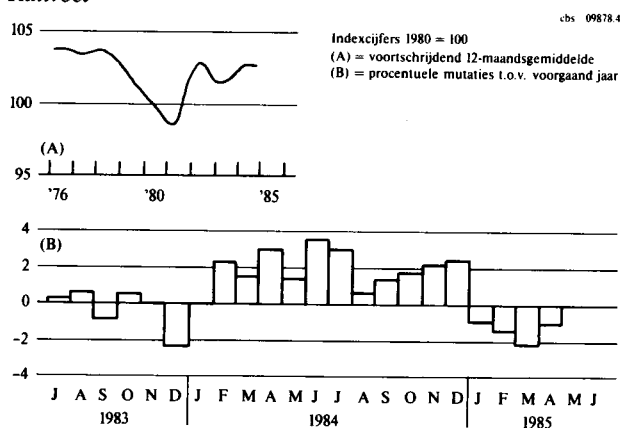
land was min of meer vergelijkbaar met dat van Nederland. Italië en Frankrijk worden door hogere prijsstijgingen gekenmerkt. In Groot-Brittannië liep de stijging van het prijsindexcijfer vooral in de laatste maanden op. Dit steeds vergeleken met de overeenkomstige periode in het jaar daarvoor.

De *in- en uitvoerprijzen* stegen in april met respectievelijk 6 en 5% ten opzichte van april 1984.

Het stijgingspercentage van de invoerprijzen is lager dan in maart. In de loop van het eerste kwartaal gaven de invoerprijzen nog oplopende groeipercentages te zien.

De stijging van de uitvoerprijzen was in de eerste vier maanden vrijwel stabiel. Dit steeds gemeten ten opzichte van dezelfde maanden het jaar daarvoor. Omdat de invoerprijzen in april sterker stegen dan de prijzen van de uitvoer verslechterde de *ruilvoet*.

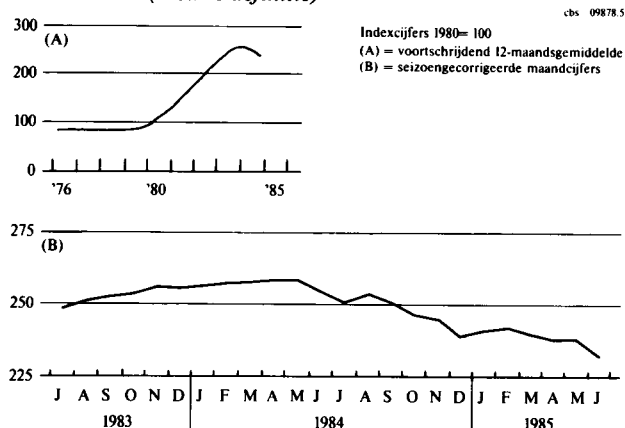
Ruilvoet

De eerste 4 maanden van dit jaar was de ruilvoetmutatie ten opzichte van dezelfde maand in het voorgaande jaar voortdurend negatief, iets wat in geen van de maanden van 1984 het geval is geweest.

Het voor seizoeninvloeden gecorrigeerde aantal *werklozen* daalde in juni met 16 600 in vergelijking met mei. Deze daling kan voor een groot deel worden toegeschreven aan de schoolverlaters. De toename van het aantal geregistreerde werkloze schoolverlaters was, evenals in juni 1984, namelijk veel minder groot dan in juni van de voorgaande jaren. Vergeleken met juni 1984 is het aantal werklozen met 9% gedaald.

Werkloosheid (nieuwe definitie)

De *rente* op de kapitaalmarkt, gemeten aan het rendement op staatsobligaties, daalde in de maand juni. In de eerste weken van juli was er sprake van een verdergaande rentedaling. Na in de maanden februari en maart te zijn opgelopen, gaf de rente in de drie daaropvolgende maanden een dalende tendens te zien (zie tabel 1).

Tabel 1. Kerngegevens recente ontwikkelingen

cbs

	Gemidd. jaarmutatatie 1978/1982	1983	1984	1983				1984				1985		1984				1985	
		4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni					
1. Hoeveelheidsgegevens																			
% mutatie t.o.v. dezelfde periode het jaar daarvoor																			
<i>Gemiddelde dagproductie in de nijverheid</i>																			
Nijverheid	-1	2	5	5	8	4	6	3	6	1	9	6	5	0	0				
Delfstoffenwinning	-6	8	2	8	14	-5	1	-6	12	-10	21	11	5	3	2				
Industrie	1	0	6	4	6	7	7	6	3	5	2	3	5	-1	0				
Voedings- en genotm. ind.	3	1	3	3	3	4	3	2	2	2	1	2							
Textiel-, kledingindustrie	-4	-4	0	4	-1	1	0	-2	0	-4	-1	-2	2						
Grafische en papierind.	1	0	5	5	5	6	5	5	5	7	6	6	4	1					
Aardolie-industrie	-8	8	10	14	20	5	10	4	1	-7	-3								
Chemische industrie	2	9	8	16	12	9	6	4	4	5	2	4	4	0	-1				
Rubber- en kunstst. ind.	2	5	7	8	8	6	7	7	5	5									
Hout- en bouwmaterialenind.	-5	-2	0	3	2	1	-1	-3	-9	1	-17	-12	1						
Metaalindustrie	1	-2	9	2	5	9	11	11		8									
Basismetalaalindustrie	0	8	20	29	37	21	16	9	4	9	11	3	-1	-18	-12				
Overige metaalindustrie	1	-3	8	-1	2	8	11	11		8									
Openbare nutsbedrijven	1	3	4	9	4	2	9	0	9	-4	17	9	3	1	-5				
<i>Bouwnijverheid: aantallen begonnen woningen</i>																			
	0	2	-5	5	9	-1	-17	-12	-28										
<i>Buitenlandse handel</i>																			
Invoer, totaal	0	4	7	3	11	6	7	6	8	-3	9	-1	15	2					
Grondst. en halffabrikaten	0	4	11	3	15	11	11	9	6	2	7	-2	11	-3					
Consumptiegoederen	2	1	2	-5	3	3	-1	8	4	-2	5	-1	8	6					
Investeringsgoederen	-2	8	14	16	29	4	19	7	14	-12	24	-7	28	13					
Algemene goederen	7	5	-15	4	-16	-14	-13	-13	20	-21	11	16	36	17					
Uitvoer, totaal	2	6	6	6	9	5	4	7	6	-5	4	4	7	8					
Onbewerkte agrar. prod.	6	2	5	-1	-1	0	7	15	12	5	7	9	18	24					
Delfstoffen	-7	4	-2	8	15	-11	-7	-13	9	-28	11	4	5	1					
Fabrikaten, totaal	3	7	7	7	9	7	4	8	4	-3	3	3	7	7					
voedings- en genotmidd.	7	6	6	6	2	7	6	10	8	-1	18	3	4	4					
textiel en kleding	0	0	11	5	7	15	6	15	10	8	9	13	16						
aardolieprodukten	-2	8	1	-1	14	-10	0	0	-5	-6	-8	5	-11	9					
chemische produkten	4	12	9	18	14	13	3	6	5	-2	7	10	3						
metaalprodukten	3	3	10	7	7	10	7	11	6	1	5	0	13	11					
overige fabrikaten	3	5	8	6	8	13	7	10	8	-1	1	2	21	6					
<i>Consumptieve bestedingen van de Nederlandse bevolking</i>																			
Totale consumptie	1	0	-1	-1	0	-1	-2	-1	1	-4	3	-1	0	2	1				
Voedings- en genotmidd.	1	0	-4	-2	-2	-5	-5	-3	-1	-8	3	-3	-2	2	3				
Duurz. consumptiegoederen	-3	0	-2	-1	-2	-2	-3	-1	-1	-5	0	-5	1	5	3				
Ov. goederen en diensten	2	0	1	0	2	1	0	0	1	-1	3	1	0	1	1				
<i>Bruto invest. in vaste activa</i>																			
<i>Bedrijven</i>																			
Nijverheid	-3	-7	15	-6	12	14	15	18											
Andere bedrijven	-2	6	-1	0	12	-6	-14	6											
Woningexploitatie	-4	1	2	4	4	-2	4	3											
Totaal bedrijven	-3	1	4	0	9	0	0	8											
Overheid	-4	-2	2	0	-2	-3	7	5											
Totaal bedrijven en overheid	-3	0	4	0	7	0	1	8											
<i>Naar type</i>																			
Bouwwerken	-3	-3	3	0	2	-1	4	4											
Vervoermiddelen	-3	17	-2	2	26	-8	-24	4											
Machines e.d.	-1	-1	14	-1	11	14	14	15											
2. Prijzen																			
Prijsindex gezinsconsumptie, reeks voor werkn. gezinnen	5,6	2,8	3,3	2,8	3,7	3,7	2,9	3,0	2,3	2,8	2,4	2,2	2,4	2,5	2,6	2,5			
Invoer (unit value)	8	1	6	4	7	7	5	4	6	3	5	6	8	6					
Uitvoer (unit value)	8	-1	8	3	8	10	7	6	5	5	4	4	5	5					
Ruilvoet	0	-1	2	-1	1	3	2	2	-1	2	-1	-1	-2	-1					
Productenprijzen, binnenl. afzet nijverh. (excl. bouw-)	8,0	0,4	5,5	2,1	5,5	6,4	5,8	4,6	2,0 ²	4,3	1,7 ²	1,7 ²	2,6 ²						
Idem afzet land- en tuinbouw	3	2	2	9	9	5	2	-6		-7									
Indexcijfers regelingslonen	5	1	0	-1	0	0	1	1	2	1	2	2	2	2	2				
3. Sociale indicatoren																			
Werkz. pers. in de delfst.w., industrie en openbaar nut	-3	-5	-2	-5	-4	-3	-2	-1											
Productie per werkn. in de nijverheid (excl. bouw-)	2	7	7	10	11	6	8	4											
Uitgesproken faillissementen	22	-11	-19	-29	-19	-24	-19	-14	-16	-24	-2	-31	-13	-1	-12	-14			
aantallen (x 1 000)																			
Openstaande aanvragen ¹	9	15	11	13	14	16	18	21	18	21	21	22	22	23	24				
Werklozen ¹	801	822	830	839	839	821	791	781	777	780	783	778	774	773	756				
%																			
Werklozen in % v.d. afhankelijke beroepsbevolking	17,1	17,2	18,0	17,8	17,0	17,3	16,7	16,3	16,6	16,5	16,5	15,9	15,4	15,1	15,1				
4. Geld- en kredietwezen																			
Consumptief krediet (verstr.)	-3	-2	0	-3	0	0	-6	6	-3	1	-7	-2	-1	16	17				
ANP-CBS beursindex	0	44	27	49	48	24	16	25	22	21	14	23	28	29	30	37			
Geldhoeveelheid	4	11	4	11	4	3	4	5	7	6	8	8	8	7					
Spaartegoeden	12	2	3	0	2	3	4	4	5	5	4	5	5						
Dollarkoers contante notering	2	7	12	10	14	9	11	15	21	13	13	22	28	17	14	12			
%																			
Daggeld rente	5,3	5,8	5,7	5,9	5,7	5,9	5,7	6,4	5,6	5,8	6,5	6,9	6,8	7,1					
Rendement op staatsobligaties	8,2	8,0	8,4	8,3	8,3	8,3	7,4	7,7	7,3	7,2	7,8	8,0	7,6	7,4	7,2				

¹ Seizoengecorrigeerde cijfers.² Betreft alleen industrie.

Tabel 2. *Conjunctuurtest bij de industrie*

cbs

	1983			1984				1985	1984			1985		
	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	maart	april	mei	maart	april	mei
	1984=100													
Nederland														
Indexcijfer orderpositie	91	93	93	96	101	101	101	101	99	100	100	102	102	104
	saldi van de positieve en negatieve antwoorden (in %)													
Orderontvangsten binnenland ¹	-4	-6	-2	4	3	-4	-1	2	7	4	6	9	-2	4
Orderontvangsten buitenland ¹	3	1	5	10	-2	-1	0	12	16	-13	8	14	-4	-6
Stemmingsindicator ²	-8	-7	-4	-1	-1	-3	-2	2	-2	0	0	2	-3	
	%													
Bezettingsgraad	80	81	80	82	83	84	83	84						
	saldi van de positieve en negatieve antwoorden (in %)													
Europese Gemeenschap														
Stemmingsindicator ²	-11	-9	-4	-4	-5	-2	-3	-5	-4	-6	-4	-5		
	%													
Bezettingsgraad	76	77	78	79	80	79	81	81						

¹ De vraagstelling heeft betrekking op de ontwikkeling t.o.v. de voorgaande periode.² Dit is een gemiddelde van de antwoorden op de vragen: beoordeling van de voorraden eindproducten en de bedrijvigheid in de komende maanden; seizoengecorrigeerde gegevens (bron: Eurostat).Tabel 3. *Productie nijverheid buitenland. Volume-ontwikkelingen*

cbs

	1983	1984	1984				1985				1985					
			1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei
	% mutatie t.o.v. dezelfde periode een jaar daarvoor															
Bondsrepubliek Duitsland	1	3	6	0	4	4	4	0	8	4	1	3	3	4	6	
Frankrijk	1	2	3	2	3	2	1	3	5	1	-1	-2	2	1	2	
Italië	-3	3	1	7	7	3	4	7	4	2	4	0	8	5	5	
België	2	4	6	5	3	3	2	7	2	0	7	0	2	4		
Groot-Brittannië	3	1	4	1	0	0	1	1	0	0	-1	-2	1	4	6	
Denemarken	3	10	9	7	10	13	2	5	21	12	7	10	5	-8	3	
Verenigde Staten	6	11	15	13	9	6	4	7	6	6	6	4	3	3	2	1
Japan	3	11	11	12	10	10	3	7	12	10	9	9	5	5	7	7
Buitenland (gewogen) ¹	0	4	5	3	4	4	3	3	6	3	2	1	3	4		
Nederland	2	5	8	4	6	3	6	7	5	3	1	9	6	5	0	0

¹ Een gemiddelde van de 9 belangrijkste exportlanden, gewogen met hun aandelen in de Nederlandse export in 1980.Tabel 4. *Prijzen consumptie in het buitenland*

cbs

	Gemidd. jaarmutatie 1978/1982	1983	1984	1984		1985					
				nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni
	% mutatie t.o.v. dezelfde periode een jaar daarvoor										
Bondsrepubliek Duitsland	4,8	3,0	2,2	2,1	2,2	2,1	2,3	2,5	2,5	2,7	2,3
België	6,4	6,4	6,3	5,3	5,3	5,0	5,3	5,7	5,5	5,3	5,3
Frankrijk	11,7	9,6	7,3	6,9	6,7	6,5	6,4	6,4	6,5	6,5	6,5
Italië	16,8	15,0	10,6	8,6	8,5	8,6	8,6	8,6	8,8	8,8	8,7
Groot-Brittannië	12,2	4,7	5,3	4,9	5,0	5,0	5,4	6,1	6,9	7,0	
Verenigde Staten	9,7	4,0	3,4	4,0	3,5	3,6	3,5	3,7	3,7	3,7	
Japan	4,6	1,9	2,3	2,2	2,4	2,9	1,4	1,6	1,9	1,6	
Nederland	5,6	2,8	3,3	3,0	2,8	2,4	2,2	2,4	2,5	2,6	2,5